4. 1843. Nº. 222.

ARNHEMSCHE COURANT.

(De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* [illegible] weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is f 5 [illegible] drie maanden.)

DONDERDAG 9 NOVEMBER.

(De prijs der Advertentiën is, van een tot zes regels f 1.00, en voor elken regel daarboven [illegible] centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.)

[illegible] aftreden van ministers bij de [illegible]werping der begrooting.

[illegible] wij nog zoo onnoozel waren van te verwach[illegible] dat de Kamer handelen zou, gelijk zij bij haar [illegible] van antwoord in 1842 gesproken had; toen [illegible] vooral ook uit de houding der Kamer bij de [illegible]deling van het eerste hoofdstuk der begrooting, [illegible]rwerping der overige hoofdstukken moesten [illegible]achten, — juichten wij in het denkbeeld, dat [illegible]door de mogelijkheid ontstaan zou van een be[illegible]r aan het hoofd der zaken te krijgen, hetwelk [illegible]toestand en de behoeften des lands inzag, [illegible] talenten vereenigde en alle pogingen tot [illegible]dding inspande.

[illegible] werden teleurgesteld in die verwachting. De [illegible], door de Kamer bij herhaling gedaan, bleken [illegible] *et voces et praeterea nihil* te zijn. De bergen [illegible]den eene muis. Te vroeg ontmoedigd, liet de [illegible] meerderheid het geheel varen, verloor zich [illegible]cijfers en liet zich door even onbeduidende gronden tot de verwerping van enkele als tot de aanneming der meeste hoofdstukken leiden.

De groote zaak, op welke het vooral aankwam, [illegible] verloren. De gelegenheid om voor goed onze [illegible] te regelen, op vasten voet te brengen, liet [illegible] voorbijgaan. [illegible] misschien haar slechts [illegible] te stellen; maar twee jaren zijn bij onzen, tot [illegible]binding neigenden staat een zoo groot tijdvak, [illegible] niemand voorzien kan hoe het aan het eind [illegible]van gesteld zal wezen.

[illegible] sein tot den afval werd door de beste en [illegible] ook kordaatste leden der Kamer gegeven. [illegible] het verband der hoofdstukken over het [illegible] en gingen over de enkele deelen spreken. [illegible], en niet hunne zwakke blindgeloovige medele[illegible] zal men het wijten, wanneer nieuwe lasten [illegible] aanmerkelijk bedrag op het vaderland ge[illegible] zullen worden; hun zal men het wijten, wan[illegible] wij, na verloop van twee jaren, ons al verder [illegible]der weggezonken zullen vinden. Van hen [illegible]tte men veel: waarom bedrogen zij die [illegible]wachting?

[illegible] hunner, op wien anders de natie met ver[illegible] staart — de heer LUZAC — beweerde zelfs, [illegible] verwerping van de hoofdstukken der be[illegible] geene aftreding der ministers behoorde ten [illegible] hebben.

[illegible] de ministers eene begrooting aan de vertegenwoordiging aanbieden, in welke zij zeggen de uiterste grens van vereenvoudiging en bezuiniging genaderd te zijn; wanneer zij iedere verdere verminde[illegible]ring nadeelig en gevaarlijk voor den staat verklaren; wanneer, daarentegen, de vertegenwoordiging die begrooting verwerpt, als zijnde daarbij de huishouding van staat noch vereenvoudigd noch bezuinigd; wanneer die vertegenwoordiging belangrijke vermindering nuttig en noodzakelijk oordeelt, — behoort dan een ministerie, hetwelk uit mannen van eer bestaat, niet af te treden? Of wil de heer LUZAC die ministers dan doen medewerken tot hetgeen zij voor zich (te regt of te onregt) voor verderfelijk houden? Zal zoo iets kracht aan het bestuur bijzetten? Zal men mannen, die zoo handelen, eenige achting kunnen schenken?

Te onregt beriep zich de heer LUZAC hier op andere landen en hij heeft zelf het bewijs geleverd, waarom zijne aanhaling onjuist was, dewijl men daar over de enkele posten handelt. Maar zou dat lid gelooven, dat in die landen, wanneer men òf *al* de posten, òf de *hoofdposten* van de begrooting van een of meer departementen afstemde, de ministers daar, gelijk bij ons, zouden zeggen: de Kamer moet het weten; wij zijn altijd gereed om onze overtuiging op te offeren ter bevordering van het gemeen overleg. Zoude niet een algemeene kreet in die landen oprijzen: »weg met hem, die zijne overtuiging ten offer brengt; die den staat bestuurt volgens beginselen, welke hij verderfelijk acht." Dat men in andere landen daartoe te veel achting voor zich zelven heeft, bewees het gedrag van den vorigen minister van oorlog in België. De heer DE LIEM legde de portefeuille neder, toen hij ontdekte, dat de Kamers en hij niet eenstemmig dachten over de kosten, noodig ter verdediging des lands. Bij ons, zekerlijk, denkt men zoo fijn niet; men aarzelt niet, eenen maatregel voor te stellen, welken men weinige weken te voren als tot *misrekening*, *zedeloosheid*, *meineed* leidende, heeft afgeschetst.

Dwaas, zeker, ware het te vorderen, dat een minister zijne betrekking nederlegde, dewijl enkele leden ook daarom tegen de begrooting van zijn departement gestemd hadden, gelijk de heer LUZAC zegt, omdat daarop toelagen voor de muzijkscholen voorkwamen. Maar wanneer de meerderheid zich daartegen verklaart, dewijl er geene genoegzame, geene stelselmatige vereenvoudiging en bezuiniging plaats gevonden heeft; blijft er niets anders over voor den minister, dan [illegible] op achting weg te werpen, of zijne portefeuille neder te leggen. Blijft hij en volgt hij den wil der Kamer op, zoo wordt hij òf medepligtig aan het verderf des lands, òf hij erkent vroeger van de natie zwaardere offers te hebben begeerd dan noodig of nuttig was.

Waar het hoofdbeginselen geldt, blijft den ministers niets dan aftreding over.

De Kamer heeft hun, door de aanneming der meeste hoofdstukken, niet alleen de middelen gegeven om op den ouden weg voort te gaan, — zij heeft ook, gelijk de heer VAN HALL uit eene aanneming der voordragten opmaakte, de vroegere handelingen der ministers daardoor goedgekeurd. Zij heeft handelingen goedgekeurd, van welke malaise, verarming, deficit op deficit de gevolgen waren. Moest hare stoute taal daarop ten laatste uitloopen?

Buitenlandsche berigten.

TURKIJE.

Konstantinopel, 18 *oct.* De Grieksche gebeurtenissen en de invloed, dien dezelve op het zuiden van Turkije dreigen uit te oefenen, houden bijna uitsluitend den divan bezig. Bij de Porte heerscht nog altijd de meening, dat de voorvallen van 15 september aan de bemoeijingen van Rusland, hetwelk alle christelijke elementen van Turkije allengs aan zich zoekt te verbinden, moeten worden toegeschreven. Deze meening moge waar zijn of niet, het is niet te min zeker, dat de Porte zich deswege in groote bezorgdheid bevindt, en alle mogelijke gevolgen dezer omstandigheid tracht te berekenen. Zoo geeft zij zich aan de hoop over, dat de Fransch-Engelsche partij door *Kolettis* en door eene opregte vereeniging met *Maurocordato*, die zich ook tot de Fransche partij schijnt te neigen, eene beslissende overwinning over de Nappisten (Russische partij) behalen zal, zonder te bedenken dat deze coalitie met den tijd even gevaarlijke gevolgen voor Turkije kan na zich slepen, en thans de overwinning der Russische partij schijnt te dreigen. *Riza*-pacha heeft met verscheidene Europesche gezanten onderhandelingen over deze aangelegenheid gevoerd, en bij deze gelegenheid groote voorzigtigheid en wijsheid aan den dag gelegd. (*A. A. Z.*)

Van de Turksche grenzen, 26 *oct.* Tusschen den vladika van Montenegro en den stadhouder van Herzogewina is het werkelijk reeds tot het sluiten van eenen zoogenaamd eeuwigen vrede gekomen. De vredes-onderhandelingen werden in het fort Umaz bij Grahovo gevoerd, maar schijnen zeer ten nadeele der Montenegrijnen te zijn uitgeloopen.

GRIEKENLAND.

De *Grieksche Opmerker* van 19 october behelst eene proclamatie van koning *Otto*, waarin hij verklaart, dat hij, na het vertegenwoordigende regeringstelsel, dat hij als nuttig en noodwendig voor het land beschouwde, te hebben aangenomen, wenscht en beveelt dat de invoering daarvan te midden van eene volmaakte rust en orde plaats vinde.

ZWITSERLAND.

Appenzell. Onze regering heeft besloten den grooten raad tegen den 6den december bijeen te roepen, om te beraadslagen over de maatregelen, welke door de besluiten van den grooten raad van Lucern noodig mogten worden. Zonder twijfel zal de groote raad geheel in den geest van Zurich beslissen, welks verklaring in het kanton Appenzell den grootsten bijval heeft gevonden.

DUITSCHLAND.

Munchen. De jongste berigten uit Griekenland luiden zeer verontrustend; de poging tegen de partij, welke thans de magt in handen heeft, en welke men impopulair noemt, is mislukt, en zij, die daaraan deel genomen hebben, zijn als offers hunner vaderlandsliefde (?) gevallen. *Colocotroni*, die als vlugteling hier eene gastvrije ontvangst gevonden heeft, verhaalt bedroevende bijzonderheden omtrent den tegenwoordigen toestand des lands en van den troon. Hier is echter de overtuiging van de werkelijke uitbarsting eener reactie bijna algemeen.

Van den Donau, 27 *oct.* Berigten uit Odessa, van den 12den dezer, spreken van een bloedig gevecht, hetwelk onlangs tusschen de bergvolken en de Russen aan de oevers van de Uruxa heeft plaats gehad. De bergstammen, die de aanvallers waren, streden met buitengewone dapperheid, maar moesten, eindelijk, voor de overmagt terugtrekken. Het aantal dooden en gewonden was aan beide zijden aanzienlijk. Keizer *Nicolaas* heeft aan de officieren en soldaten, die aan dit gevecht deel hebben genomen, met ruime hand belooningen en onderscheidingen uitdeeld. De desertie onder de Russische troepen was nog altijd zeer aanzienlijk.

PRUISSEN.

Berlijn, 29 *oct.* In onze monarchie zal men dan eindelijk een begin maken met de *openbaarheid der verhandelingen van de gemeentelijke raden.* Men

verneemt ten minste uit Breslau, dat zulks aldaar, van het begin der volgende maand af aan, geschieden zal, en wel door middel der dagbladen. Men was eerst voornemens hiervoor een bijzonder blad op te rigten, maar de meerderheid meende, dat het hiertoe aan stof ontbreken zou. (In het zoogenaamde constitutionele Nederland geschieden de beraadslagingen der provinciale, stedelijke en gemeentelijke raden nog altijd in het landvaderlijkst geheim, terwijl in het absolute Pruissen openbaarheid in de gemeentelijke verhandelingen wordt ingevoerd! Ook in dit opzigt staan wij, zelfs bij Pruissen, ten achter.)

Van den Rijn, 2 nov. Onze goede vrienden aan de monden van den Rijn, nemen de woorden, welke bij de opening van den Rijn-Belgischen spoorweg gesproken zijn, zeer euvel op; ja het ontbreekt zelfs niet aan stemmen, welke in den grooten ophef der plegtigheid eene opzettelijk vijandige demonstratie tegen Holland zoeken willen. Van de andere zijde troosten zich echter de heeren der Nederlandsche maatschappij weder daarmede, dat de nieuwe verbinding toch zoo vele voordeelen niet zal opleveren als men zich daarvan beloofd, en dat, in weerwil der spoorwegs-, handels- en vriendschapsbetrekkingen met België, Holland toch voor Duitschland onontbeerlijk blijft. Men ziet, het is altijd nog de oude hardnekkigheid, de oude hoogmoed, welke de kantoormannen tegen de Duitsche naburen bezielen. Het is nog altijd de oude logica: »dewijl wij voor u onontbeerlijk zijn, zoo behoeven wij geene billijke en vrijgevige handelspolitiek jegens ulieden aan te nemen," — eene logica, welker valschheid hoe langer hoe meer voor de Hollandsche belangen blijken zal, hoe meer het tolverbond de groote hulpbronnen, welke het bezit, naar binnen en buiten 's lands tot ontwikkeling brengt. Wij zouden meenen, dat, hetgeen in de laatste jaren gebeurd is, menige les bevatte, welke het Nederlandsche handelsmonopolie zich voor de toekomst ten nutte behoorde te maken. Wanneer men in 's Gravenhage en Amsterdam aan de polemiek der Duitsche pers onzuivere bedoelingen toekent, zoo kunnen wij daarin slechts een bewijs te meer vinden, dat men daar, omtrent de ware stemming, welke in Duitschland heerscht, verkeerd onderrigt is. Hetgeen de Duitsche bladen over de Nederlandsche staatkunde zeggen, is de eenvoudige uitdrukking der gevoelens, welke algemeen en overal in Duitschland heerschen. In dezelve openbaart zich echter geenszins eene eenzijdige, vijandige strekking tegen Holland. Wat wij verlangen berust alleen op de billijkheid, en wordt zelfs door een, hoewel misschien dan ook klein, gedeelte van het Nederlandsche volk, als billijk erkend. Holland sta ons de volledige, bij de verdragen bedongene vrijheid der Rijn-scheepvaart toe; het vergunne, door eene wijziging van deszelfs tarief, aan de voortbrengselen van onzen grond en onzer industrie een *débouché* op zijne binnenlandsche en koloniale markten, hetwelk ten minste eenigermate in verhouding staat tot het groote verbruik der Nederlandsche koloniale waren in Duitschland; het late deszelfs in alles doorstralende pogingen, om Duitschland aan zich cijnsbaar te maken, varen; het toone eindelijk, dat het opregtelijk de herstelling der vriendschappelijke betrekkingen met het nabuurland wenscht, — en de stemming van het Duitsche volk zal zich spoedig geheel ten zijne gunste wenden. (*Köln. Zeit.*)

ENGELAND.

Londen. Te Hammersley, in den staat New-York, wordt thans eene proeve genomen om kanonnen uit geslagen ijzer te vervaardigen. Er wordt een kanon gesmeed, hetwelk 14 voet lang is, 3 voet diameter heeft en 80,000 pond weegt. De hamer, waarmede deze ijzermassa gesmeed wordt, weegt 15000 pond. Het kanon is bestemd voor de regerings-stoomboot *Princeton*.

FRANKRIJK.

Parijs, 5 *nov.* Sedert twee dagen worden te St. Cloud toebereidselen gemaakt voor het vertrek van den hertog en hertogin *de Nemours*, hetwelk op aanstaanden woensdag of donderdag is bepaald. Zij zullen veertien dagen te Londen blijven.

— De gesteldheid van Barcelona wordt met elken dag meer en meer hagchelijk. Het is thans eene bewezene daadzaak, dat de Engelschen de insurrectie aanmoedigen; twee of drie oorlogschepen dier natie zijn voor de nieuwe moeilje gestationeerd tegenover de Atarazanas, en houden, door dit ontwapend fort, dagelijks gemeenschap met de opstandelingen. Den 28sten october is, zegt men, de stad verwoest en uitgeplunderd geworden; alle magazijnen en winkelhuizen zijn opengebroken en ledig geroofd. Zelfs het hospitaal is overhoop geworden; zoo dat de regeringloosheid vermeteler en ondernemender schijnt te worden, naarmate de aanval langer duurt, en wegens het verminderen der hulpmiddelen heviger wordt voortgezet.

— Uit Madrid wordt dd. 29 october het volgende geschreven:

Het rapport van den heer *Martinez de la Rosa*, wegens de meerderjarig-verklaring der Koningin, is door de gansche zaal met levendige toejuiching ontvangen; de slotsom der voordragt was: »dat de cortes de koningin *Ysabella II* meerderjarig verklaren." Nadat de heer *de la Rosa* het spreekgestoelte had verlaten, werd hij omringd door eene menigte afgevaardigden, die hem hunne gelukwenschen aanboden. Het rapport is grootendeels eene herhaling van de woorden, die door den heer *Lopez* op de tribune zijn uitgesproken, en hetzelfde denkbeeld heeft deszelfs opstelling bestuurd.

— De generaal *Narvaez* heeft in de zitting van heden aan de Kamer bekend gemaakt, dat hij den titel van senateur aannam.

— De progressisten en gematigden houden zamenkomsten, om zich te verstaan over de verkiezing van den president der Kamer; ofschoon het zeker is, dat de meerderheid voor den heer *Olozaga* zal wezen, wilde men, dat dezelve algemeen en ontzagwekkend ware.

— De spaansche berigten zijn heden onbelangrijk.

— Met de Bombay-couranten van den 3den october ll. heeft men Indische berigten ontvangen. Uit Punjaub wordt geschreven, dat koning *Shere-Sing*, benevens zijne zonen, door zijnen te magtig gewordenen minister *Dhyan-Sing* omgebragt is. De koningsmoordenaar is den volgenden dag insgelijks onder het staal eens moordenaars gevallen, zoodat er thans geen hoofd aanwezig is, magtig genoeg om de verdere hoofden te overheerschen, en dat de Engelsche tusschenkomst noodzakelijk zal worden. Het leger van Punjaub telt 75,000 man, op de Europesche wijze afgerigt door Fransche en Korsikaansche officieren, die onder *Napoleon* gediend hebben. Te Jumma is een Engelsch leger van omstreeks de 17000 man, met 48 stukken geschut, geconcenteerd; hetzelve is er op het oogenblik werkeloos, maar zal nu waarschijnlijk bezigheid bekomen. Sir *Charles Napier* bevindt zich te Kurrachee. De troepen van Scinde monsteren 10,000 man. Men houdt het er voor, dat de zaak hiermede zal eindigen, dat Punjaub tot eene Engelsche kolonie verklaard zal worden.

BELGIË.

Brussel, 6 *nov.* Volgens berigten van de Belgische maatschappij van kolonisatie, liet de gezondheidstoestand niets te wenschen over, en waren allen ijverig aan het werk, zonder eenig nadeelig uitwerksel van het luchtsgestel te ondervinden. Geholpen door Caraïben en Indianen, had men, binnen den tijd van drie en eene halve maand, reeds ten deele den bouwgrond der stad Santo Thomas ontgonnen, eene straat gebouwd, twee dorpen en een landbouw-etablissement te St. Marie, 3 mijlen afstands op de noord-oostelijke kust van de golf, aangelegd. Men was aan het leggen van eenen weg van 6 mijlen lengte en 5 ellen breedte tusschen de haven en Mantagua; 4 mijlen waren reeds afgewerkt. Een ander spoor is aangevangen om de haven met Gaulan te verbinden, hetwelk 24 mijlen doorloopt en voltooid wordt door tot dwangarbeid veroordeelde gevangenen, die het gouvernement den directeur ter beschikking gesteld heeft, zijnde reeds 7 mijlen wegs in die rigting geopend.

Binnenlandsche berigten.

Amsterdam, 7 *nov.* Ter aanvulling van ons artikel van gisteren, omtrent den proeftogt op den nieuwen spoorweg tusschen hier en Utrecht, kunnen wij thans nog het volgende daarbij voegen: dat de locomotief met tender, welke gisteren morgen kwartier over elf ure van hier naar Utrecht teruggekeerd is, den rid in den tijd van één uur heeft gedaan, en heden morgen van daar met eenen trein van drie passagiers-wagens en een goederen-wagen, omstreeks tien ure teruggekomen is, zijnde één uur en tien minuten onder weg geweest. Omstreeks half twaalf ure is dezelfde trein weder naar Utrecht op weg gegaan. Z. Exc. de minister van binnenlandsche zaken, die, zoo als wij gisteren zeiden, heden morgen alhier verwacht werd, is werkelijk tijdig alhier met den spoortrein van Voorschoten aangekomen, heeft de stations-gebouwen en verdere inrigtingen van den Amsterdamschen spoorweg, buiten de Weesperpoort alhier, geïnspecte
en doet den togt thans mede naar Utrecht. De
gen zijn zoo wel fraai, als goed en doelmatig
rigt.

's Gravenhage, 6 *nov.* Heden morgen ten
ure werd er in de Maliebaan, door Z. M. den ko
eene luisterrijke wapenschouwing gehouden over
garnizoen dezer residentie, bestaande uit het rege
grenadiers en jagers, het reg. dragonders en
batterij rijd. artillerie, welke wapenschouwing door
Z. Keiz. H. der grootvorst *Michael van Rusland* en
Z. K. H. den prins *van Oranje*, werd bijgewoond. De
vorsten waren van een aanzienlijken staf vergezeld.

— Uit het *Weekblad van het Regt* blijkt, dat de Hooge
Raad, kamer van burgerlijke zaken, zich in de
tingen van 7 en 21 september en 13 october 184
onder het voorzitterschap van den heer Mr. *W.*
Donker Curtius van Tienhoven, bezig gehouden he
met de behandeling der zaak van de erven van
len den heer gouverneur-generaal *Daendels* tegen d
staat der Nederlanden. Na de pleidooijen van
J. C. Faber van Riemsdijk, voor den staat en
pient, en Mr. *P. C. Schooneveld*, voor de eisch
en geëxcipieerden, heeft de Hooge Raad gewezen
navolgende belangrijke arrest.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het openbaar ministerie in deszelfs
clusiën, uitgebragt door den procureur-generaal, st
kende dat deze Raad zich onbevoegd verklare,
in dezen te beslissen, en alzoo ter admissie der
prononeerde exceptie van incompetentie;

O., wat de daadzaken betreft, dat de verwe
(de staat der Nederlanden) van wege de eischers
dezen Raad is gedagvaard, ten einde te worden
condemneerd, om aan hen, in kwaliteit als erfg
van wijlen den oud-gouverneur-generaal van Neerl
Indië, *H. W. Daendels*, af te geven 5000
koffij, 5000 pikols peper en 5000 pikols suiker,
tot eene gezamelijke waarde van 396,666,32 rijksda
tegen overgifte van zekere bons, en, bij gebreke
dien, tot afgifte van 169 certificaten, ieder van *f*
en voor een bedrag van *f* 836,36, renversalen van
Indischen achterstand, met derzelver coupons, en,
gebreke of onvermogen daarvan, tot voldoening
som van *f* 169,834, met de renten à 6 pCt. 's ja
van den 1sten januarij 1824 tot de volle voldoen
cum expensis.

O. dat van wege den verweerder tegen deze vor
ring zijn geproponeerd, 1°. de exceptie van inco
tentie; 2°. subordinatelijk de exceptie van *litis fi*
en 3°. die van incompetentie *ratione materiae*;

O., dat eerstgemelde exceptie in *substantie* da
is gegrond, dat, wat ook van de ingestelde vorde
mogt zijn, niet de staat der Nederlanden, maar
regering van Neêrlandsch-Indië daarvoor zoude
aansprakelijk, en dat deze Raad zoude zijn onbevo
om van zoodanige vordering kennis te nemen;

O. dat de tweede exeptie is gegrond op het
dat deze vordering dan ook bereids tegen de rege
van Neêrlands-Indië voor het hoog geregtshof in
dië is ingesteld geworden, en bij sentensie van
hoogsten regter aldaar in eersten aanleg en in
zoude zijn afgewezen; en dat eindelijk de laatste
ceptie daarop is gegrond, dat de vordering in
zoude berusten op eene storting van gelden, ged
in de Fransche kas, ten tijde toen de Indiën
Fransch gebied stonden, terwijl dezelve later
dat van Groot-Brittannië zijn overgegaan, en dat
regterlijke magt niet zoude kunnen beslissen over
schillen, welke in verband staan met zoodanige
staatkundige gebeurtenissen, waarin verschillend
dere mogendheden zijn betrokken, en waarva
verpligtingen der verschillende staten alleen door
taten zoude kunnen worden geregeld;

O. Ten aanzien der eerstgemelde exceptie
competentie, dat *in casu* eene schuldvordering
gedaan jegens den staat der Nederlanden, en dat
het regt betreft, hetzij die vordering gegrond of
gegrond zij, en hetzij teregt of ten onregte tege
staat is ingesteld, waarvan het onderzoek op de
proponeerde exceptie niet admissibel, maar all
verband met het fond der zaak kan geschieden
alle geval die vordering, als zijnde personeel
is gebragt voor dezen Raad, conform artikel 87
2, der wet op de Regterlijke Organisatie, en d
beweren, dat niet de verweerder (de staat der
derlanden,) maar de Indische regering in alle
deswege alleen zoude kunnen zijn aansprakelijk
anders zoude kunnen opleveren, dan een grond
niet-ontvankelijkheid of voor de exceptie *luc*

non competit adversus me, maar geenszins kan leiden tot het beweren, dat de staat der Nederlanden onbevoegdelijk voor dezen Raad zoude zijn geroepen, of dat deze vordering tegen dezen verweerder, hetzij in regt, hetzij ten onregte gedaan, naar eenen anderen regter zoude kunnen of behooren te worden verwezen;

O., ten aanzien der tweede exceptie van de beweerde *litis finitie*, dat in de daad ten processe blijkt, dat de regering van Neêrlands Indië vroeger ter dezer zake in regten is aangesproken voor het hoog geregtshof en later in revisie in de Indiën zelve, en dat hetzelve hof zich *in substantie* op de gronden, ten deze in de derde plaats aangevoerd, heeft verklaard *ratione materiae* onbevoegd, om van deze zaak kennis te nemen; doch dat eensdeels, dat regtsgeding *eo ipso*, als het niet tegen den staat der Nederlanden is gevoerd, maar tegen de Indische regering, niet kan geoordeeld worden tegen denzelfden persoon te zijn gevoerd, die hier gedagvaard is, en dat de voornoemde uitspraak dan ook naar regt en niet door dezen, als eene *litis finitie*, tusschen hem en de eischers kan worden ingeroepen, terwijl, ten andere, bij die sententie het geschil tusschen partijen niet is beëindigd, noch daarin is gevallen eene eind-uitspraak, maar de regter zich alleen heeft onbevoegd verklaard, door welke verklaring, almede naar regten, geene *litis finitie* op de schuldvordering zelve is daargesteld;

O. eindelijk, ten aanzien van de hiervoren vermelde derde bewering, nopens de incompetetie van dezen Raad *ratione materiae*, vermits de regterlijke magt, niet bevoegd zou zijn over zoo hooge staatkundige aangelegenheden, in verbandstaande met de verpligtingen van verschillende staten, te oordeelen en alzoo te beslissen, op wien de verpligting tot betaling in deze zoude berusten, dat het hier geldt eene personele vordering van beweerde schuld, waarvan de kennisneming bij artikel 163 der grondwet uitdrukkelijk en bij uitsluiting is opgedragen aan de regterlijke magt, en wanneer het den staat als gedaagde geldt, volgens artikel 177 der grondwet en artikel 87, n°. 2, der wet op de Regterlijke Organisatie aan dezen Raad, en dat nergens eenige wettelijke uitzondering op die opdragt is te vinden, voor het geval, dat de beoordeeling der gegrondheid van zoodanige vordering zoude in verband staan met groote staatkundige gebeurtenissen, waarin verschillende andere mogendheden mogten betrokken zijn, maar dat de Raad ook in dat geval alleen te beslissen heeft, of de vordering jegens den staat moet worden toegewezen of ten zijne behoeve worden afgewezen, zonder in aanmerking te nemen, of, welk gevolg die uitspraak jegens andere staten al of niet zoude kunnen of mogen hebben, en zonder andere deze in zijne beslissing te begrijpen, veelmin dezelven te onderwerpen of invloed te oefenen op tractaten of overeenkomsten, welke zij ter regeling hunner onderlinge regten en verpligtingen, al of niet wettelijk, mogten hebben gesloten;

O. dat alzoo alle des verweerders exceptive beweringen zijn ongegrond;

Verwerpt de voorgestelde exceptie van incompetentie en van *litis finitie*;

Beveelt partijen om ten principale voort te procederen;

Condemneert den verweerder en excipient in de kosten.

— Het heeft Z. M. behaagd, Zijne Keizerl. Hoogheid den grootvorst *Michaël van Rusland*, op den 4den dezer, te benoemen tot ridder-grootkruis van de militaire Willemsorde.

— Na de bekendmaking der namen van hen, die, tengevolge der reorganisatie van het leger, of gepensioneerd of op het tractement van non-activiteit gebragt zijn, wacht men nu de namen van hen, die, ten gevolge dezer zelfde reorganisatie, tot hoogere rangen bevorderd zijn. Men wil, dat het getal der bevorderden dat der gepensioneerden, zoo al niet overtreffen, althans zeer zeker gelijken zal. Onder de gepromoveerden noemt men, onder anderen, de kapiteins [illegible] en *Kock*, beide van het regement grenadiers, die, tot majoors der infanterie zouden bevorderd zijn.

— In het jongst verslag der gedept. staten van Utrecht leest men: aan 's rijks veeartsenijschool is ter proefneming tabakszaad, uit het eiland Cuba aangebragt, gezaaid: de daarvan verkregen tabak schijnt als rooktabak verre verkieslijk boven onzen inlandschen, en, oordeelkundigen, veel geschiktheid te hebben voor het maken van sigaren, doch vooral voor de kerverij. Ook is door den directeur dier school eene proef genomen van de verbouwing van inlandschen tabak zonder dierlijke bemesting, op de wijze door den heer *Wardenburg* te Havelte in Drenthe voorgesteld. Deze wijze bestaat daarin, dat de grond met houtskool wordt vermengd, en daarop in den herfst rogge gezaaid, die in 't voorjaar wordt omgespit, waarna de grond met tabaksplaten wordt besteld. De tabak, op dien grond verkregen, had bij het rooken geen lucht of stank, aan den gewonen inlandschen tabak altijd eigen; was minder van blad, maar overtrof, naar 't oordeel der kenners, als rooktabak verre den gewonen inlandschen in deugdzaamheid.

— In de afgeloopene week zijn te Scheveningen van de steurharing-visscherij met haring teruggekeerd zes pinken. De pink, die het meest heeft aangebragt, had 38000 stuks in. De berigten omtrent deze visscherij zijn, in vergelijking met andere jaren, steeds zeer ongunstig en de prijzen van den haring derhalve hoog.

— Vrijdag den 27sten october jl., des avonds ten half elf ure, is door een Engelschen kotter, onder den Engelschen wal, aangezeild aan lij-zijde eene Scheveninsche pink, toebehoorende aan den reeder *A. Mos*, en gevoerd door den stuurman *K. Pronk*. Het aanzeilen heeft dat ongelukkig gevolg gehad, dat het visschers-vaartuig dadelijk is gezonken, en de bemanning ter naauwernood door eene Katwijksche bom opgenomen. Het Engelsche vaartuig heeft, naar men verzekert, geene pogingen tot redding in het werk gesteld. Jl. zaturdag morgen is de ekwipaadje, die van alles beroofd is, te Scheveningen teruggekeerd. Het verlies van den reeder (die, gelijk men zich herinneren zal, voorleden jaar twee pinken zoo ongelukkig verloren heeft,) bedraagt ongeveer ƒ 3000.

— Niet onbelangrijk kwam ons, bij den tegenwoordigen staat van zaken, de volgende opgave voor, overgenomen uit de *Almanach Populaire*, waaruit men zien kan, in welke verhouding de belasting der verschillende staten met de onze staat:

Landen.	*Bevolking.*	*Belasting.*	*Per hoofd.*
Engeland,	24,000,000	1,400,000,000	58 fr.
Frankrijk,	34,000,000	1,400,000,000	41 »
Nederland,	2,700,000	85,000,000	32 »
België,	3,600,000	90,000,000	25 »
Pruissen,	13,000,000	213,000,000	17 »
Duitsche Verbond,	14,000,000	542,000,000	17 »
Denemarken,	2,000,000	33,000,000	16 »
Sardinië,	4,500,000	70,000,000	16 »
Portugal,	3,500,000	54,000,000	16 »
Napels,	7,500,000	110,000,000	15 »
Oostenrijk,	33,000,000	440,000,000	13 »
Zweden,	4,000,000	50,000,000	13 »
Spanje,	14,000,000	180,000,000	13 »
Vereenigde Staten,	13,000,000	150,000,000	12 »
Rusland,	57,000,000	435,000,000	8 »
Zwitserland,	2,000,000	10,000,000	5 »

OOSTINDIE.

Batavia, 19 *juli*. Laatstleden zondag, den 16den dezer maand, is het orgel der Willemskerk alhier godsdienstig ingewijd. Gelijk bekend is, werd dit kunststuk vervaardigd door de heeren *Batz & Comp.* te Utrecht, en is hetzelve herwaarts overgebragt door den orgelmaker *L. Hund*. De funderingen en het bouwkundig gedeelte van dezen arbeid is bewerkstelligd onder de leiding van den heer *H. W. Ruijs*, officier der genie; terwijl de ineenzetting en voltooijing van het orgel door genoemden heer *Hund* is ten uitvoer gebragt. De godsdienstoefening nam op den bovengemelden dag, des morgens ten tien ure, eenen aanvang. Eene buitengewoon talrijke gemeente was opgekomen. Zijne Exc. de gouverneur-generaal had zich met deszelfs echtgenoot en gezin opzettelijk naar Batavia begeven, ten einde de plegtigheid bij te wonen. Eene kommissie uit den kerkenraad wachtte Z. Exc. en familie aan den ingang van het kerkgebouw en geleidde deze hooge personen naar de voor hen bestemde zitplaatsen. — Ook de heer vice-president en heeren raden van Indië, vele andere aanzienlijke mannen en vrouwen, zoo mede de geestelijken en kerkbesturen der onderscheiden christelijke gezindheden dezer hoofdplaats, waren in den tempel bijeengekomen.

De dag, waarop het orgel der Willemskerk te Batavia is ingewijd, zal voorzeker bij velen in aangename herinnering blijven.

Wij kunnen niet eindigen, (*zegt de* Javasche Courant, *waaruit wij dit gedeelte van haar uitvoerig relaas der plegtigheid overnemen*), zonder onze lezers aan de volgende omstandigheden te herinneren. Op den 24sten augustus 1835 (verjaardag van koning *Willem I*) werd de eerste steen gelegd aan het kerkgebouw op het koningsplein, door den toenmaligen gouverneur-generaal ad interim *J. C. Baud*, die aan dat gebouw den naam gaf van Willems-kerk. Op den 24sten augustus 1839, dus juist vier jaren later, werd het genoemd kerkgebouw ingewijd, in tegenwoordigheid van den toenmaligen gouverneur-generaal, wijlen den luitenant-generaal *D. J. de Eerens*. Op den 16den juli 1843, dus weder bijna vier jaren later, werd het hier bedoelde orgel der Willemskerk ingewijd, in het bijzijn van den tegenwoordige gouverneur-generaal mr. *P. Merkus*.

Mengelwerk.

Physiologie van den Haag,

DOOR EENEN HAGENAAR.

Onder dezen titel is onlangs bij den boekhandelaar K. FUHRI, te *'s Gravenhage*, uitgegeven een met talrijke houtsnee-figuren — waaronder zelfs zeer gelijkende portretten — doorvlochten werkje, waaruit wij, tot eene proeve van den inhoud, overnemen het;

HOOFDSTUK V.

Het Maurits-huis.

Drie zaken in Europa herinneren aan JOAN MAURITS VAN NASSAU, zijn huis in den Haag, zijn mausoleum bij Cleef en zijne levensbeschrijving door BARLAEUS; en wanneer ik met een van drieën nog kennis moest maken, zou ik zeker de laatste kiezen. De eerwaardige provincie-bewoner, evenwel, die de geschiedenis alleen in den verkorten WAGENAAR bestudeert, denkt er anders over; en bij zijne overkomst naar de hofstad verzuimt hij niet het Maurits-huis te gaan aangapen met al de excentriciteiten die het bevat. Dit huis nu is even als de hel, naar het denkbeeld der middeleeuwen, in een opper- en een nederiger gebied verdeeld, en even als daar weten wij, dat ook hier,

Die onderste stat es jammerlike.

Grooter mengelmoes, grooter warklomp, hybridischer verzameling toch is er wel niet uit te denken dan het zoogenaamde muzeum van rariteiten, waar alle eeuwen, alle landen en alle volken hunnen tooi, hunne dwaasheden, hun huisraad en hun luxe ten toon spreiden voor de verbaasde oogen onzer Boeotiers van de Zaan of uit het barre Noorden, waardoor

Hij, die zich trotsch in 't nat des Amstels wascht,
Die Hunse en Aa als vaderstroomen roemen,
Die d'ouden Rijn op ranke boot doorplast,
Op Rotte, of Merwe, of Waal zijn zeilen brast,

of van waar ook, hier even als BARLAEUS, [illegible] gedachtenis,

Grands yeux ouverts, bouche béante

overbluft staan van zoo veel vreemds, zoo veel [illegible] zoo veel onbegrijpelijks. — En onbegrijpelijk is het althans wat de rangschikking betreft en den geest, die bij de verzameling of liever bijeenschraping heeft voorgezeten. Zeker, JEZUS SIRACH had ons muzeum niet gezien toen hij zoo apodictiesch durfde verkondigen »alles is naar orde en regelmaat geordineerd.« Treedt maar de eerste kamer de beste binnen, en indien ge naar een costuum zoekt, dat op een bal-masqué dat van CHICARD zelven moet verdonkeremanen, gij hebt hier kust en keur. Het hemd van WILLEM III, het gebed des Heeren in miniatuur, het kleed van *den Zwijger*, de oorlogsrusting van DE RUITER, stippentuich van de beroemdste onzer kanonneerbooten, schietgeweer uit de middeleeuwen, speeltuig van CZAAR PETER, drinkhorens uit den riddertijd, de ridderorde van VAN SPEIK, printjes uit China, de pistolen van BALTHASAR GERARDS, haspels in flesschen, schilderijen op porselein en papier, de stoel van papa CHASSÉ naast dien van VROUW JACOB; in één woord, Ossa op Pelion, de os op den ezel. Jammer dat als motto niet met gulden letteren boven den ingang prijkt: NAHUM II. 4.

Maar dat alles is voor den zoon der natuur — ik bedoel den tegenvoeter van den zoon der beschaving — eigenlijk nog niet het schoonste: hoe rijst zijne verbazing als hij den — ik had haast gezegd opgezetten — Groenlander, hooch in de lucht, of ten minste aan den zolder, ziet troonen boven eene verzameling, die deze met al het wijsgeerig kunstgevoel, dat men in hem mach veronderstellen, zelf schijnt bijeen gebracht te hebben! Hij weet niet wat hij meer zal bewonderen of de onttakelde *gongons* en *rambams* of het Russische huis; of de kroon van den Soesoehoenan van Djocdjoukarta, of den veel vermogenden *tamtam*, wiens alvermogen hij gister nog in den ROBERT heeft bewonderd; of de voorstellingen uit het leven der roode Indianen en der zwarte negers, of de gramma-

tica in Australië gedrukt; of de lange Spaansche stootdegens, of de veerenmantels van de Sandwich-eilanden; of de sandalen van NOACH, of het prachtige Mss. exemplaar der improvisatiën van BILEAMS ezelin; of de anderhalf el lange ridderspooren, die denkelijk aan een thans fossiel geslacht gediend hebben, of het elixir vitae, dat METHUZALEMS dagen tot verveelens toe rekte, wiens kelder overigens in handen is geraakt van den joodschen wandelaar; of — maar er kwam geen eind aan, wanneer ik den ganschen catalogus van alle incongruiteiten wilde opsommen, die elkander hier broederlijk de hand reiken om ons een klein denkbeeld van eenen aangenaam verwarden chaos te geven, eene ware Rudis indigestaque moles!

En dan noch Decima en den geestelijken keizer, en de begrafenis-optochten der Chinesche kaalkoppen, modellen van plastische kunst, die elkander gestadich moesten uitlagchen, als ze konden begrijpen hoe gedrochtelijk ze er uit zien, zoo als HEINE vertelt, dat de boomen zelfs en de daken doen in het vaderland der porceleinen trekpotten; — en de vreemde gedrochten die afgoden moeten voorstellen, en al die prullen meer, hoe ze ook heeten mogen, die voor de wetenschap hier dood liggen en waarvoor we in geen opzicht eenigen zin hebben.

Ja, als ik ons muzeum doorneus met hoogwijze deftigheid, als een aap in eene porseleinkast zou doen, dan kan ik begrijpen dat FAUST een gezicht sneed, zoo zuur en zoo vol walging, als mijn huisbaas, wanneer hij met de schutterij moet exerceeren, toen hij — FAUST, niet mijn huisheer — het beeld van den Macrocosmus beschouwde in het boek

Von Nostradamus eigner Hand.

Neen, niets is verveelender dan een bezoek in zulk een museum. — Ja wel, toch, het lezen der gedichten van GREB.

En nu naar boven. — Om 's hemels wil nu niet; morgen, of later, wanneer de indruk van heden zal zijn uitgewischt; want de verzameling van schilderijen is van een ander gehalte, en ik moet in eene geheel andere stemming zijn om REMBRANDS SIMEON te kunnen bewonderen of het meesterstuk van POTTER. Geene Japansche monsters moeten mij versch in het geheugen liggen als ik DOU's uitvoerig binnen-vertrek ga bestuderen, of een welgevallig oog wil slaan op de vette keuken van ZEEMANS en het menschelijk leven van JAN STEEN, of de schalksche en fijne voortbrengsels van onzen SCHALKEN en de levendige volks-poëzij van OSTADE. Geene Chinesche perspectief moet mij voor den geest staan als ik de natuur op heeter daad betrapt zal zien in de voortbrengselen van een RUYSDAEL of BOTH. Van geestdrift en kunstmin moet ik kunnen blaken als ik RUBBENS of WOUWERMAN of METZU of [illegible], of wie ook van die prinsen van het penseel, met bewondering aanstaar.

Ja voorwaar, in de boven-verdieping van het Mauritshuis gaat het vaderlandsche hart open, en het denkbeeld verkwikt, dat de Nederlandsche schilderschool zich een lauwerkrans heeft verworven, die nimmer is verdord; dat, hoe de Hollandsche naam ook moge zijn getaand en vervallen verklaard van zijnen luister in elk ander opzicht, dáár, waar het de Hollandsche kunst geldt, de getuigenis van landzaat en van vreemden dezelfde is, en de rechtmatige hulde bewijst aan onze schildervorsten uit de zeventiende eeuw.

Ingezonden stukken.

Bezuiniging. — Vereenvoudiging. — Verbetering.

Nu men eenmaal begonnen is *nominatim* aan te wijzen *waarin* en *waarop* men bezuinigen kan, zullen wij voortgaan nu en dan de artikelen op te geven, op welke men bezuinigen kan.

Dat, bij den aanleg van wegen, de besteding geschiedt door het ministerie van binnenlandsche zaken, is in den regel; — dat de besteding van het onderhoud ook door hetzelve geschiedt, is zeer goed; — de waterstaat is dáár om in deze voor te lichten, opnemingen te doen en raad te geven, bestekken op te maken en wat des meerder zij. —

Eenmaal, echter, het onderhoud aanbesteed zijnde, moet het rijk zich geene verdere uitgaven van toezigt laten welgevallen.

Nu stelt men een' opziener aan met eene vaste belooning van *f* 50 of *f* 60 's maands: ergo van *f* 600 à *f* 700 's jaars. De ingenieur komt nu en dan, *à bon gré*, den weg inspecteren; — dat is kostbaar; — later doet ook de hoofd-ingenieur eene inspectie, — nog al kostbaarder reis. Het ontbreekt derhalve niet aan toezigt en kostbaarheid, — en toch is het bestaande ondoelmatig en het geld, voor al dat toezigt uitgegeven, te achten als in het water geworpen. Verbeeldt u toch, dat, zoo ingenieur als hoofd-ingenieur, in *éénen* dag komen van 's Hage om op vijf, zes of zeven uren afstands van die residentie of van de hoofdplaats der provincie, waar die heeren wonen, wegen te inspecteren om den eigen avond van dien dag weder te huis te zijn en hebben dan zes of zeven uren wegs daar te boven geïnspecteerd. Wij vragen: wat kan zoodanige inspectie beteekenen? Wat kan dezelve anders voor nut doen, dan dat de declaratie van reis- en verblijfkosten van die heeren *beduidend* is vergroot? Het toezigt van den opziener is niet gelukkiger en soms bij vele onpartijdigen gewantrouwd, — want is de weg in niet zeer goeden staat en meent men te mogen gelooven, dat het bestek niet zeer naauwlettend wordt opgevolgd, — dan, al zeer ligt, vooral als de opzigter paard en rijtuig van de aannemers in vast gebruik heeft en in een van hen gehuurd huis woont, — vat het denkbeeld grond, om te vooronderstellen, dat de aannemers en opzigter het eens zijn en den buit deelen. Daartegen wil men, het is waar, het toezigt van den ingenieur doen gelden, maar deze schrijft, in den regel, vooraf aan den opzigter *wanneer* hij komt en *waar* hij moet worden afgehaald; — de opzigter verwittigt de aannemers om deze niet buiten de gelegenheid te stellen van aan hun opper-toezigt alle mogelijke beleefdheid te bewijzen en deze eene surprise te bezorgen, ten einde hem de gelegenheid te ontnemen van hen op zijne beurt wel ligt te surpreneren; alles dus mooi en fraai en kostbaar ingerigt, om van het geheele onderzoek alle effect te missen.

Het onderzoek of liever het toezigt, dat bestaat, is onvolledig, verkeerd, onnut en kostbaar.

Hoe dit te verhelpen?

De plaatselijke besturen hebben, *qua talis*, het toezigt over de wegen en straten enz. in hunne gemeenten. Geef aan hetzelve het bestek; naar hetwelk het onderhoud is besteed geworden. Draag aan hetzelve de zorg op, om, voor zoo verre hun grondgebied strekt, toe te zien, dat de bepalingen van het bestek worden nageleefd en de weg goed en dien overeenkomstig wordt onderhouden! Het plaatselijk bestuur kan *en* zelf *en* door zijne suppoosten nu en dan opneming doen en men zal goede wegen en een doelmatiger toezigt *geheel onkostbaar* hebben. De last van het toezigt loopt over onderscheidene schijven en is dus ligt; ja levert voor het plaatselijk bestuur niet de minste moijelijkheid op. Het waarborgt een doelmatig onderhoud; want het bestuur heeft belang, en, voor zijne gemeente, wel het grooste belang. Is de termijn van betaling verstreken, dan geeft elk bestuur zijn visa van *goed-* of *afkeuring* en de zaak loopt zeer eenvoudig af. De kosten der opzieners zijn uitgewonnen, de reis- en verblijfkosten van ingenieur en hoofd-ingenieur vallen weg, — en deze beduiden nog al wat.

Neemt men dezen maatregel aan, — men berekene maar weder hoeveel die som aan bezuiniging bedraagt over het *geheele* rijk, — en men zal de waarheid van het spreekwoord bevestigd vinden: *Vele kleinen maken één groot.*

H. V.

Advertentiën.

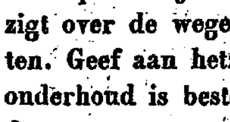

De Notaris *J. F. A. WEIJN*, residerende te *Lichtenvoorde*, zal, op Maandag den 20sten November 1843, des morgens ten 10 ure, ten huize van den Kastelein *SANDBAAL*, te *Groenlo*, openlijk veilen, en, *naar genoegen geldende*, finaal verkoopen:

Een suffisant en goed ingerigt WOONHUIS, staande op eenen goeden stand binnen de Stad *Groenlo*, bestaande in *vier* BENEDEN- en *vier* BOVEN-KAMERS, ruime KEUKEN, gewulfden KELDER, OPEN PLAATS met POMP, dubbelden ZOLDER, TURFZOLDER, annexe SCHUUR en bijgelegen TUINGROND. — Alles dadelijk, des goedvindende, te aanvaarden.

Voor zoodanige talrijke Familie, die voor eenen betrekkelijk geringen prijs, vermoedelijk *plus minus f* 2000, eene goede, ruime en met veel gemakken ingerigte Woning wenscht te verkrijgen, doet zich, door den verkoop van dit Woonhuis, eene allezins gunstige gelegenheid op.

Aanwijzing te bekomen bij *A. HUITINK*, te *Groenlo*, en informatiën ten Kantore van voornoemden Notaris, te *Lichtenvoorde*. — *Brieven franco.*

RIJSWAARDEN-HOUT.

Allen, die genegen mogten zijn RIJSWAARDEN-HOUT te koopen, staande in de *Rijlandsche* en *Lobitsche Waarden* en op den *Gelderschen Waard*, vervoegen zich, op Woensdag den 15den November 1843, des morgens ten tien ure, op den *Gelderschen Waard*, ten huize van *JAN WIJERS*; bij de heeren *KERKHOVEN* en *TER WINDT*.

De aanwijzing zal, wat het Hout op de *Rijlandsche* en *Lobitsche Waarden* betreft, worden gedaan door den heer *TER WINDT*, oud-opzigter van den Waterstaat, en dat van den *Gelderschen Waard* door *JAN WIJERS*.

† † † Tegen den prijs van *f* 10 per duizend stuks wordt aangeboden eene aanzienlijke partij beste EIKEN STEKKEN, als mede EIKEN HEESTERS tegen *f* 13 de honderd stuks. — Te bevragen, onder letter P. N., bij den Heer *W. THIEME*, Stads-Drukker te *Zutphen*.

SCHOUWBURG TE *ARNHEM*.

Nooit alhier vertoonde voorstelling van *D. BAMBERG*, *Hof-Mechanicus van Z. M. den Koning* enz., op Zaturdag den 11den November, aanvang des avonds ten half 7 ure. *Het betooverd Paleis*, verlicht door een 100 tal waslichten; en 2de *droom*, van een menigte nieuwe toeren, waaronder bijzonder uitblinken de toer met de *Waterkommen van Neptunus*; en het *Groote Levendige Menagerie*, in de eerste gekleed als *Fransch* Jongeleur, en in de 2de acte een prachtig *Persiaansch* of *Toover-Costuum* (*Philippe*.)

De prijzen der plaatsen zijn, des avonds aan het Bureau: — Eerste Rang *f* 1,50; Tweede Rang *f* 1; aan beide zijde der bovenste Gaanderij 40 Cents; ter diegenen, die van nu met op den dag der voorstelling 6 kaartjes te gelijk nemen, zijn op de Eerste Rang *f* 6,60 en op de Tweede Rang *f* 5,10.

De plaatsen kunnen als gewoonlijk besproken worden.

*** De Boekhandelaar *NIJHOFF*, te *Arnhem*, heeft, op den 3den November 1843, ter verzending in het Nederduitsch vertoond: *CECIL. von IDA Gräfin von HAHN-HAHN*, 2 Bände.

*** Bij *K. FUHRI*, te *'s Gravenhage*, ziet op heden het licht:

C. G. ONTIJD, *Proeve eener Geneeskundige Staatsregeling of bedenkingen en aanmerkingen betreffende rapporten over de Geneeskundige Staatsregeling.* Prijs *f* ...

Genoemde Uitgever debiteert met Succes:

L. S. A. HOLTROP, *Bibliotheca Medico-Chirurgica et Pharmaceutico-Chemica*, enz. Prijs . . . . . *f* ...

J. LIEBIG, *Dierlijke Scheikunde of bewerktuigde scheikunde, toegepast op physiologie en pathologie.* Vertaald door *F. C. DONDERS*. Prijs . . . . *f* ...

J. VOGEL, *Verhandeling over de Ontsteking en hare uitgangen*, Vertaald door *JANSEN* en *DONDERS*, Officieren van Gezondheid. Prijs . . . . *f* ...

W. J. LITTLE, *Verhandeling over den Klompvoet en soortgelijke misvormingen van den voet.* Vertaald door *C. VAN OSENBRUGGEN*. Met 41 houtsnede-figuren. Prijs . . . .

Waterhoogte te Arnhem.

Den 8 Nov. 2 El 1 Palm 8 Duim; gew. 0 duim; gev. ...

Prijs-Courant der Effecten.

DINGSDAG 7 NOVEMBER.			Laagste koers.	Hoogste koers.	
NEDERL., Werk. Schuld à	2½	pCt.	53½	53$\frac{13}{16}$	
Dito Dito	5	»	100½		
Amortisatie-Syndicaat	4½	»	94½	94$\frac{11}{16}$	
Dito Dito	3½	»	78⅝		
Handelmaatschappij	4½	»	133½	133¾	
Nieuwe Dito	4½	»			
Dito Dito 1837	4½	»			
Oostindische Leening	5	»	99$\frac{1}{16}$	99¼	
Spoorweg Haarlem		»	58		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½	»	91⅜		
FRANKR. Inschrijv. G. B.	3	»			
SPANJE. Leening *Ardoins*	5	»	21$\frac{1}{16}$	21$\frac{3}{16}$	
Dito onbep. stukk.	5	»	18$\frac{13}{16}$	19¼	
PORTUGAL. Oblig. te Lond.	2½	»	44$\frac{1}{16}$	44¼	
RUSL. *H. & C.* 1798, 1816.	5	»			
Dito 1828, 1829	5	»			
Dito 1831, 1833	5	»	99½	98⅞	
Oblig. bij *Hope*	4	»	90⅝		
OOSTENR. Aand. à fl. 100.	*f*	»			
Dito à fl. 250	»	»			
Metalliek	5	»	109⅛		
Dito	2½	»			
BRAZILIE. Dito Dito	5	»	74½		

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.